

ŞEYTANIN ZAFERİ

Gökhan Erkiç

Yıl 1917. Devrime çeyrek kala gerçekleştirilen filmlerin yönetmenleri arasında **Evgeni Bauer** açık ara öne çıksa da, **Yakov Protazanov** da o bir bakışta fark edilen tarzıyla döneminin çok konuşulan filmlerinden birini gerçekleştirir. *Şeytanın Zaferi* (Satana Likuyuschiy, 1917) birbirine karakter ve tema olarak bağlı iki öykünün anlatıldığı episodik bir filmidir.

İlk öyküde, papazın biri, onun görevli olduğu şapelde ressam olarak çalışan kambur kardeşi ve kardeşinin eşi bir evi paylaşırlar. Huzursuz bir akşam kapılarını çalan bir yabancı bütün dengeleri alt üst eder. Bu tekinsiz tanrı misafiri ilk andan başlayarak herkesin yoldan çıkmasına, kendine ve diğerlerine yabancılaşmasına neden olur. Papazımız yengesine aşık olur, yengemiz de karşılığını verir. Misafir, kalplerin kapısını dili, bakışı ve müziğiyle çalan şeytanın ta kendisidir. İkinci öykü de bir şeytana kapılma öyküsüdür ama kurban bu kez papazın oğludur.

İlk öykü ile ikinci öykünün dramatik olgunluğu arasındaki fark filmin önemli sorunlarından biri; düşüş kendini çok açıkça ele veriyor. Oysa filmin açılış sahnelerinin olay örgüsü tutarlı ve dengeli. Bağlantıların alışılmadık ölçüde kopukluğu eksik veya kayıp sahneler olduğunu düşündürüyor. Filmin genel olarak bir anlatım, tasarım ve anlaşılabilirlik problemi var. Arayazılar olmasa derdini anlatması zor görünüyor.

Dekor tasarımına gösterilen özen ve ortam seçimi, filmin bütününe sinmiş olan ve arayazılardaki açıklamaların arasına sıkışmış 'teatral mizansenler geçidi' algısını yıkmakta yetersiz kalıyor. Buna bir de papaz ve oğul karakterlerini oynayan **Ivan Mozhukhin**'in sinejenik olmaktan doğası gereği uzak anlamsız oyunu eklenince sonuca şaşmamak gerekiyor. *Pespaye ruhların vaaz eyleyen dilleri, beyaz eldivenler gizler kirli elleri.*